

PubArt

DIGITAAL KUNSTTIJDSCHRIFT VAN PUBART
OVER DE KUNST, DE KUNSTENAARS EN
DE (KUNST)WERELD WAARIN WIJ LEVEN.
ELGANAN JELSMA EN ROB SCHULTHEISS

ISSN 2211 - 3401

DECEMBER 2019

JESSICA STOCKHOLDER
DURAN LANTINK
NIEUWE NUANCES
JAUME PLENSA
LITA CABELLUT

Afgelopen zomer 2019 gingen wij weer eens een bezoekje brengen aan het Centraal Museum. Helaas zijn de sit-ins verleden tijd nu directeur Edwin Jacobs weg is, anders had hij vast Jessica Stockholder uitgenodigd voor een kunstenaarsgesprek. Nu moesten wij het doen met alleen de tentoonstelling. Volgens het persbericht nam Jessica Stockholder (USA 1959) deze zomer het Centraal Museum over. Zij mocht een selectie maken uit de collectie van het museum en heeft daar bijzondere associaties op gemaakt. Uiteraard gecombineerd met haar eigen werk. Stockholder zegt hierover:

“Ik heb objecten uit de collectie van het museum gekozen die met mijn werk resoneren. In zekere zin heb ik de collectie zelf daarbij als een van mijn materialen behandeld, waarbij ik onderzocht hoe de betekenis van elk werk verschuift afhankelijk van de context.”

Stockholder selecteerde meer dan 60 objecten van meer dan 45 makers.

Elganan Jelsma

Jessica Stockholder
Stuff matters

Centraal Museum
19 april - 1 september 2019

JESSICA STOCKHOLDER STUFF MATTERS

Door haar onverwachte combinaties ontstonden bijzondere en nieuwe relaties tussen kunstenaars, ontwerpers en ambachtslieden, ongeacht tijdperk of werkveld.

Voor het Centraal Museum was dit een bijzondere gelegenheid om de collectie – het DNA van het museum - op een zeer vrije manier te presenteren. Dat DNA is sterk verbonden met makers uit Utrecht, Nederland en de wereld. Stockholder combineerde deze verschillende perspectieven moeiteloos met elkaar. Van Bart van der Leck tot Helen Price en van Gustave Courbet tot Gerrit Rietveld: in *Stuff Matters* kwamen zij allemaal samen.

Zelf maakt Jessica veel gebruik van afval materiaal of gewone gebruiksvoorwerpen, die ze op vervreemde manieren met elkaar verbindt.

Wastafels: Joep van
Lieshout

Elganan draagt:
eigen outfit en tas
van Sacha Wendt

Toch waren wij het meest onder de indruk van de installatie van Tamar Henderson (1982) in de achterste zaal.

Jurk: Helen Price

Tamara Henderson (1982).
Seasons End.
(3 foto's hieronder!)

In de laatste ruimte van Jessica Stockholder was een installatie van de kunstenaar Tamara Henderson. Een theatrale opstelling van kostuums en veel textiel getiteld *Seasons End*. Henderson ziet de kostuums als mensfiguren die personages uit heden en verleden, profane goden en godinnen, elfen en vogelverschrikkers verbeelden. Tussen de gemaakte gordijnen van verschillende stoffen hadden de kostuums hun eigen plek, waar ze een rol spelen en een relatie met elkaar aan gaan. Maar er was meer in het Centraal Museum. Eigenlijk gingen wij hier naar toe vanwege de expositie van Duran Lantink. Blijkbaar bekend geworden vanwege de 'vaginabroek'. De 'vaginabroek' wordt in de videoclip PYNK (2018) gedragen door de Amerikaanse ster Janelle Monáe. Het Centraal Museum heeft de broek aangekocht! Het ontwerp is een unieke aanvulling op de modecollectie van het museum, die zich richt op het verzamelen van experimentele ontwerpen. Zoals ook het ensemble van Jan Taminiau 'Check, check mate' uit 2009.

Wim de Haan en
Mark Manders

Lantink verwerkte onverkochte items van verschillende luxe merken tot nieuwe, unieke, 'high-end' ontwerpen. Zo voorkomt hij dat deze kledingstukken in een onvermijdelijke uitverkoop belanden of zelfs vernietigd worden. Het is zijn manier om kritisch naar de textielindustrie te kijken, waar het draait om snel, veel en constante uitverkoop. Op een collage-achtige manier verwerkte Lantink de oude voorraad van verschillende luxe merken niet alleen tot nieuwe kledingstukken, maar ook tot schoenen en tassen.

DURAN LANTINK

3

Dat Lantink vaker maatschappij-kritisch werkt laat hij zien in de installatie *'The Sistaaz of the Castle'*, waarin hij samenwerkte met fotograaf Jan Hoek. Centraal staan de eigenzinnige kledingkeuzes van transgender sekswerkers van de supportgroep *SistaazHood*, die leven op de straten van Kaapstad, Zuid-Afrika. In Zuid-Afrika rust een groot taboe op transgenders waardoor zij vaak op illegale wijze moeten rondkomen van prostitutie. Lantink en Hoek raakten geïnspireerd door het creatieve vermogen van de Sistaaz om te leven en wonen met gevonden spullen. De Sistaaz zijn strijdlustige activisten, trots om trans en sekswerker te zijn en nog trotser op hun verbluffende gevoel voor stijl.

We hoorden dat eind november 2019 een paar schilderijen van Madeleine Szemere (1906 - 1993) die in de expositie 'Nieuwe Nuances – Vrouwelijke kunstenaars in en rondom Cobra' in het Cobra museum in Amstelveen te zien waren, door de bruikleengevers aan het museum geschonken zijn. En het museum wilde ze graag hebben, want het is echte Cobra-kunst.

Want het is wat hè, met die kunstenaars-groepen zoals Cobra. Die zijn vaak maar een kort leven beschoren. Cobra ken je waarschijnlijk wel door een figuur als Karel Appel. En misschien door Corneille, Constant (Nieuwenhuijs), Asger Jorn en niet te vergeten Theo Wolvecamp. Die beweging bestond officieel maar van 1948 tot 1951.

Bij al het werk dat de leden voor 1948 en na 1951 hebben gemaakt wordt weliswaar verwezen naar de groep maar eigenlijk hoort het er niet echt meer bij.

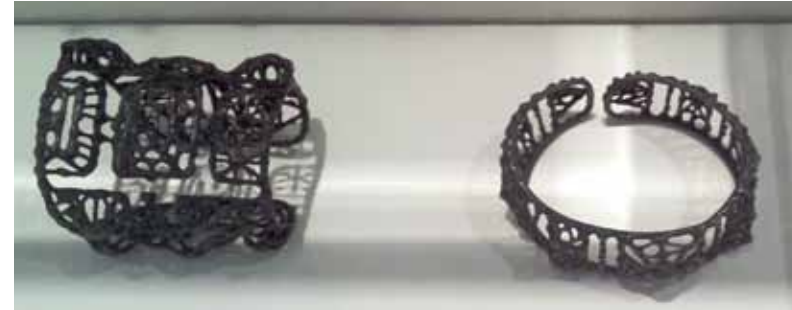
NIEUWE NUANCES COBRA MUSEUM

En als een kunstenaar wel werk maakte dat met de groep verwant was, maar tussen 1948 en 1951 geen onderdeel van de groep uitmaakte, dan hoorde de kunstenaar er dus helemaal niet bij.

Bij de kunstenaars die echt tot de Cobra groep gerekend worden, horen zeker de fotografe Anneliese Hager en de beeldhouwster Sonja Ferlov Mancoba. Maar bijvoorbeeld Ferdi Jansen (1927 – 1969) ontmoette haar latere man Shinkichi Tajiri (ook van Cobra) pas toen de beweging eigenlijk al was afgelopen, en ze is nooit 'echt' lid geweest.

Volgens de kenners is haar werk is wel door de Cobra beeldtaal geïnspireerd. Haar bijzonder fraaie sieraden van gelast ijzer deden mij aan insecten denken. En misschien de kleine metalen Afrikaanse beeldjes van huisaltaren. Haar latere echtgenoot Tajiri legde haar uit hoe ze

Rob Schultheiss

Nieuwe Nuances
Cobra Museum - Amstelveen
12 juli - 2 december 2019
<https://www.cobra-museum.nl/activity/tentoonstelling-nieuwe-nuances/>

moest lassen. En daarna ging ze aan de gang met spijkers en ijzerdraad. Ze droeg haar soms exorbitante creaties vaak zelf, aangevuld met hoge lakleren laarzen en van die korte zestiger jaren jurkjes. Het is jammer dat er in die tijd nog geen programma's als 'Boulevard' of 'Shownieuws' waren, anders hadden we haar er vast vaak in kunnen zien. Wat zeker aan haar bekendheid als kunstenaar had kunnen bijdragen. Want ik moet zeggen dat haar werk mij niet erg bekend was. In de tentoonstelling waren fraaie armbanden en colliers te zien, die je vandaag de dag zo zou kunnen dragen. En een wat minder makkelijk draagbare soort gewei-achtige kronen die je op het hoofd kunt dragen.

Ferdi brak pas echt door met de grote, enigszins erotisch geladen, 'hor-tisculpturen' van pluche en schuimrubber die ze vanaf 1965 maakte en die toen ook in het Stedelijk Museum zijn geëxposeerd. In die tijd bood het Stedelijk Museum regelmatig expositie-gelegenheid aan beginnende Nederlandse kunstenaars, waardoor hun werk gezien kon worden en hun carrière in een stroomversnelling kwam. Ik denk dat zonder deze exposities een beweging als Cobra veel minder bekend zou zijn geweest, of misschien zelfs in de duistere krochten van de kunstgeschiedenis zou zijn verdwenen.

Overigens deden Ferdi's vrolijk gekleurde objecten me ook denken aan werk van Niki de Saint Phalle, die in deze tijd met haar Nana's bezig was. En aan de hedendaagse vagina-broeken van Duran Lantink die we zagen in het Centraal museum (en in de videoclip).

Ferdi kon haar kunstenaar-zijn combineren met haar huwelijk met Tajiri. Dat was niet voor alle vrouwelijke kunstenaars in de vijftiger jaren even gemakkelijk. Het 'vrouw-zijn' leverde in die tijd nogal wat beperkingen op. Als je bijvoorbeeld als werkende vrouw ging trouwen, dan was je je baan kwijt. Vrouwen waren tot 1956 volgens de wet 'handelings-onbekwaam' en konden niet eens zelf een bankrekening hebben. Als een vrouw haar eigen geld van de bank wilde halen, moest

ze dat aan haar vader, echtgenoot, zoon of een 'bewindvoerder' vragen.

In de expositie zagen we ook het werk van de eerder genoemde Madeleine Szemere die gedurende haar huwelijk met de schilder Zoltan Kemeny geen schilderijen maakte. Ze zag geen kans om haar leven als echtgenote te combineren met het kunstenaarschap.

Haar schilderijen met soms centimeters dikke lagen verf (met zand?) in aardetinten vertonen de typische figuren die we ook van Appel en Corneille kennen, maar ze maakte ook meer labyrint-achtige schilderwerken, zoals de werken die nu aan het museum geschonken zijn.

Madeleine Szemere stopte met werken toen ze trouwde maar Lotti van der Gaag (1923 – 1999) besloot om dan maar niet te trouwen: "Kees van Bohemen wilde met me trouwen, maar dan moest ik ophouden met werken. Dat vond ik onredelijk, daarom is het ook uitgegaan."

Het 3-dimensionale werk van Lotti is wilder en a-symmetrischer dan de objecten van Sonja Ferlov Mancoba (1911- 1984) maar zelf zou ik er geen bezwaar tegen hebben om iets van één van de dames in huis te hebben. In de expositie stond een mooie verzameling prachtige bronzen beelden van de dames.

En dan hebben we het nog niet gehad over de landschap-achtige schilderijen van Else Alfelt (1910 - 1975) die zelfs de leden van Cobra wel erg experimenteel vonden, of de expressionistisch-abstracte schilderijen van Dora Tuynman (1926 - 1979) die op latere leeftijd geplaagd werd door depressies en waanbeelden. En de fotografie Henny Riemens (1928 - 1992), de 'Ooggetuige van Cobra'. Het werk van de 8 vrouwelijke kunstenaars die aan de expositie deelnamen vulde niet de hele expositieruimte in het museum. Een indicatie dat er kennelijk niet heel erg veel werk van vrouwelijke Cobra kunstenaars is. Aan de andere kant was het voor het perspectief en de context wel leuk om in dezelfde ruimte ook werk van wat mannen te zien.

Kortom, al-met-al een leuke tentoonstelling met heel divers werk.

JAUME PLENSA BEELDEN AAN ZEE

Rob Schultheiss

In museum Beelden aan Zee in

Scheveningen werden beelden van de Spaanse beeldhouwer Jaume Plensa (1955) getoond. Hij is voornamelijk bekend van de metershoge langgerekte hoofden met gesloten ogen. In de expositie was daarnaast ook een installatie te zien van beelden die allemaal hun armen om de stam van een boom hadden geslagen. En beelden die waren gemaakt van stroken metaal. Op de binnenplaats (op het terras van het museum-cafe) waren deze sculpturen uitgerust met hangende metalen letters, karakters en symbolen (de beeldhouwer heeft namelijk ook wat met poezie) die als een soort wind-chimes tingelden als er een beetje wind stond. Met het prachtige weer konden we wel mooi wat spiegel-beelden maken.

*Jaume Plensa - 22 juni - 22 september 2019
Museum Beelden aan Zee - Scheveningen
<https://www.beeldenaanee.nl/nl/jaume-plensa>*

Elganan Jelsma

Lita Cabellut
Jan van der Togt Museum Amstelveen

17 oktober 2018- 3 maart 2019

<http://www.litacabellut.com>

De Spaanse kunstenaar Lita Cabellut exposeerde in Museum Jan van der Togt in Amstelveen. Cabellut woont en werkt in Nederland, in Den Haag. Voor de meeste mensen is zij misschien meer bekend als jurylid bij het NTR TV-programma 'Project Rembrandt'. Ook bij Close Up was een mooie documentaire over haar te zien: 'Schoonheid boven alles'. Lita Cabellut ontwikkelde een unieke techniek waarbij ze grootse portretten schildert en traditionele frescotechnieken combineert met het gebruik van olieverf. Door de verflaag van deze imposante werken vervolgens te breken, ontstaat er een nieuw beeld door de combinatie

8

LITA CABELLUT EEN KRONIEK VAN HET ONEINDIGE

van toeval en kracht. Hiermee wil Cabellut hetgeen we kunnen herkennen en beheersen, loslaten.

"Alsof je de tijd kunt breken

met je eigen handen." Het ontstane beeld is vrij ontstaan en heeft een nieuwe essentie gekregen. Haar beelden vertellen verhalen over gebroken mensen, het gewicht van het leven. Over overgave, loslaten, acceptatie en vrijheid. Maar vooral over echtheid. „Kunst hoeft niet mooi te zijn. Het leven is niet mooi. Maar het moet wel echt zijn. Als het echt is, klopt het." Cabellut maakt triptieken, met vaak links en rechts een schilderij in verschillende stadia van afbraak en in het midden een werk in dezelfde kleurnuances gemaakt van de verfrolletjes.

Lita Cabellut werd in 1961 in Huesca (Sariñena) geboren, waar ze op straat leefde tot ze op 12-jarige leeftijd werd geadopteerd door een vooraanstaande familie. Ze werd meegenomen naar musea als het Prado in Madrid waar ze in contact kwam met de oude meesters. De jonge Cabellut raakte geïnspireerd door schilderijen van Velázquez, Goya en Frans Hals en de vele fresco's in haar geboortestad. Na haar opleiding had Cabellut haar eerste tentoonstelling in Barcelona. Twee jaar later – op 19-jarige leeftijd – verliet ze Spanje om te gaan studeren aan de Gerrit Rietveld Academie in Nederland.

Het werk van Cabellut wordt over de hele wereld geëxposeerd. Zo had zij eerder museale tentoonstellingen in Seoul, Seattle, Mumbai, Delhi, Tokyo, Berlijn en in Het Noord-Brabants Museum in Den Bosch.

<https://projectrembrandt.nl/lita-cabellut/>

<https://www.rijksmuseum.nl/en/the-panel-of-judges-for-lang-live-rembrandt>

